

6831 SAYILI ORMAN KANUNU'NUN 17/3 VE 18'İNCİ MADDELERİNİN UYGULANMASI İLE İLİŞKİLİ YÖNETMELİKLER HAKKINDA BASIN AÇIKLAMASI

Anayasamıza göre ormanlarımız kamu yararı dışında irtifak hakkına konu edilemez. Ancak zorunluluk olması ve kamu yararı bulunması halinde, ormanlardan ormancılık dışı uygulamalara izinler verilebilmektedir. Orman Kanunu'nda bunlardan maden izinleri 16'ncı maddede; enerji, ulaşım, baraj, gölet, sağlık, eğitim gibi konularda verilecek izinler 17'nci maddenin 3'üncü fıkrasında; arkeolojik kazı, balıkçılık ve odun dışı orman ürünleri ile ilgili verilecek izinler 18'inci maddede yer almaktadır. 30 Kasım 2021 tarihli ve 31675 sayılı Resmi Gazete'de biri 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17'nci maddesinin 3'üncü fıkrasının uygulanması ile ilgili; diğeri aynı Kanunun 18'inci maddesinin uygulanması ile ilgili iki farklı yönetmelik yayımlanmıştır.

Bu yönetmelikler, temelde 2014 yılında tek bir yönetmelik şeklinde yürürlüğe giren (18.4.2014 tarihli ve 28976 sayılı Resmi Gazete) "Orman Kanunu'nun 17/3 ve 18'inci Maddelerinin Uygulama Yönetmeliğinin" iki ayrı yönetmelik haline getirilmiş halidir. Bundan önceki süreçte, belli çevrelerin istekleri doğrultusunda, Orman Kanunu'nun ilgili maddeleri sık sık değiştirildiği için 2014 yılında yayımlanan yönetmelik de zaman içinde defalarca değiştirilmek zorunda kalmıştır.

Kamuoyunda, özellikle basın-yayın organlarında yaygın şekilde dile getirilen ve orman alanlarının ormancılık dışı amaçlara tahsisini düzenleyen bu yönetmeliklerin, sanki daha önce hiç yokmuş gibi algılanmasına yol açan haberler tam olarak doğruyu yansıtmamaktadır. Örneğin **sadece 2012-2020 yılları arasında** Orman Kanunu'nun 17/3. maddesi kapsamında **27.405 adet tesis için 255.000 hektar orman alanı üzerinde izin verilmiştir**. Aynı dönemde kamuoyunda tepki çeken **madencilik izinleri 127.000 hektar olarak gerçekleşmiştir**.

Ormanlardaki bu yıkım yeni başlamamıştır. Bu yıkım 1980'lerden beri sürmektedir. Ancak son yıllarda hız kazanmıştır. Sık sık değiştirilen bu kanun ve yönetmeliklerle, ormanlardan ormancılık dışı yararlanmalara yeni boyutlar eklenmekte, ormanlarımız paramparça edilmektedir. **Bu tür izinlerle, Orman Genel Müdürlüğü verilerine göre; sadece 2008 ile 2019 yılları arasındaki 11 yıllık sürede; ormanlarımızdaki 10 hektardan küçük orman parçalarının sayısı rekor bir oranla yüzde 118 artarak 55.484'ten 120.789'a çıkmıştır.** Yani bu tür izinler ormanlarımızı hızla paramparça hale getirmekte ve ülkemizdeki ormansızlaşmayı hızlandırmaktadır.

Bu tür yönetmelikler, her türlü yorumlamaya açık düzenlemelerdir. Bu yüzden bu kadar kısa süre içinde bu yönetmeliklerin ormanlarımızdan ne götürdüğünü ortaya koymak çok zordur. Bu bulgular zaman içinde ormancılık hukuku uzmanları tarafından ortaya çıkarılacaktır. Fakat bu yeni yönetmeliklerde göze çarpan bazı noktalara değinmekte fayda vardır.

2014 yılında yayımlanan ve 30 Kasım 2021 tarihinde yürürlükten kaldırılan yönetmelik, günümüze kadar çeşitli değişikliklere uğramıştı. Örneğin daha önce Orman Kanunu'nun 17'nci maddesince izin verilmeyen "dini eğitim tesisine bağlı uygulama maksatlı ibadethane tesisi" ile "yeraltı depolama tesisleri", 2017 yılında yapılan yönetmelik değişikliği ile artık ormanlarda kurulabilir hale getirilmişti.

Yeni yapılan değişiklikle de Orman Kanunu'nun 17'nci maddesi kapsamında "azot, argon ve oksijen gazlarının kullanıldığı hava ayrıştırma tesisleri", "aile sağlığı merkezi", "adli hizmet tesisleri", "ceza infaz kurumu tesisleri" ve "konaklamalı spor tesislerinin" ormanlarda inşa edilmesinin önü açılmıştır. Aslında daha önceki yönetmelikte "sağlık ocağı" olarak yer alan "aile sağlığı merkezinin" yönetmeliğe yeni eklendiği söylenemez, fakat hava ayrıştırma tesisleri, adalet sarayları ve cezaevlerinin de ormanlarda inşa edilmesinin önü açıldığı söylenebilir. Yeni Yönetmelik'te yapılan düzenlemelerle, verilen izin bedelleri de düşürülmüştür. Kamu özel iş birliği modeli çerçevesinde yüklenicilere belli güvenceler verilerek yapılacak tesisler için ormanlarımız adeta arsa ofisi haline getirilmiştir.

Orman Kanunu'nun 18'inci maddesiyle ilgili çıkarılan yeni uygulama yönetmeliğinin 4'üncü maddesinde daha önce verilen izinlere ek olarak; "tarihi eserlerin restorasyonu ve korunması için gerekli tesislere ve giriş-çıkış kontrol noktası, tanıtım ofisi ve ziyaretçilerin zaruri ihtiyaçlarının sağlanması için gerekli geçici tesislere izin verilebilecek. Ayrıca daha önceki yönetmelikte ancak devlet ormanlarına dört (4) km ilerisinde kurulmasına izin verilen odun kömürü tesislerine artık devlet ormanlarında izin verilebilecek. Bununla kalmayıp; "terebentin, katran, sakız gibi işletilmesinde ağaç kullanılan ocakların

açılmasına”, yeraltında depolama alanı kurulmasına, bozuk orman alanlarında orman bitkisi fidanlıkları kurulmasına, mantar ve tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliğine ve bunlarla ilgili zorunlu alt yapı tesislerinin orman ekosistemleri içinde kurulmasına Orman Genel Müdürlüğünce izin verilebilecektir.

Sadece 2010-2020 yılları arasında Orman Kanunu’ndaki ormanlarda yapılmasına izin verilen iş ve işlemlerle ilgili maddelerde on bir (11) kez değişiklik yapılmıştır. 12’inci değişiklik teklifi de 16 Kasım 2021 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Bu değişiklik kabul edilirse; orman alanlarında orman içi su kaynakları kullanılarak balıkçılık tesisleri kurmak da mümkün olacak, ayrıca balıkçılıkla birlikte midye ve istiridye yetiştiriciliği de bu kapsama alınacaktır. Böylece henüz yayımlanan 18’inci madde ile ilgili yönetmeliğin kısa süre içinde yeniden değiştirilmesi gereği ortaya çıkacaktır. Oysa hem Orman Kanunu’nda hem de ilgili yönetmeliklerde yapılan bu tür değişiklikler, daha önce de değinilen Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 169’uncu maddesindeki **“Devlet ormanları ... kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz... Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.”** hükümlerine açıkça aykırıdır.

Anayasa’nın, Devlet ormanlarında, gerçek ve tüzel kişilere irtifak hakkı tesis edilebilmesi için öngördüğü kamu yararı; yerine getirilmek istenen kamu hizmetinin üstün bir kamu yararına dayanmasını ve bunun yerine getirilebilmesi için de Devlet ormanlarına ait alanların kullanılmasının zorunlu bulunmasını gerekli kılmaktadır. Ancak, bu durumda kamu yararının varlığından söz edilerek Devlet ormanlarında irtifak hakkı tesis edilebilecektir. Böylece, her kamu yararı üstün bir kamu yararı olarak kabul edilemeyecek ve üstün kamu yararı taşıdığı kabul edilen hizmetin, orman ekosistemi dışında gerçekleştirilmesinin imkânsız olması da mutlak surette aranması gerekmektedir.

Özetle, söz konusu yönetmelikler ormancılık açısından yeni sayılmamakla birlikte, ülke ormanlarına en çok zarar veren etkenlerden birinin kapsamını yeniden gözler önüne sermek açısından anlamlı olmuştur. Derneğimiz geçmişten beri, ormanların doğa koruma önceliği ile halkın ortak ve üstün yararı yerine yalnızca belirli kesimlerin ekonomik çıkarlarına hizmet edecek şekilde yönetilmesine ve ormanları yok edecek şekilde sürekli mevzuat değişikliği yapılmasına karşıdır.

Ayrıca, Türkiye’nin de onayladığı 2015 Paris Anlaşması küresel ortalama yüzey sıcaklığındaki artışı 2 derece ile sınırlandırmayı, mümkünse 1,5 derecenin altında tutmayı hedeflemektedir. Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Konferansı’nda (COP26), 100’den fazla ülke ve dünya ormanlarının %85’inden fazlasını temsil eden liderler, 2030 yılına kadar ormansızlaşma ve arazi bozulmasını durdurmayı ve tersine çevirmeyi taahhüt eden Küresel Orman Finansmanı Taahhüdü ’nü imzalamıştır. Bu tarihi taahhüt, ormansızlaşmanın yıkıcı etkilerinin sona ermesine yardımcı olacak ve dünya ormanlarının çoğunun koruyucusu olan gelişmekte olan ülkeleri ve yerli toplulukları destekleyecektir. Yapılan bu düzenlemelerin ülkemizin de taraf olduğu bu taahhüde açıkça aykırı olduğu görülmektedir.

Bugüne kadar ormanlarımızdan 748.000 hektar orman alanı bu tür kullanımlara tahsis edilmiştir. Kâğıt üzerinde orman olarak görünen **bu alanlar fiilen orman niteliğini yitirdiği gibi ekosistem parçalanması yoluyla, civarlarındaki orman alanlarının bütünlüğünü ve ekolojik sürdürülebilirliğini de tehlikeye atmaktadır.** Tüm bu nedenlerle orman alanları, **“ormanın orman olarak korunmasından daha üstün kamu yararı üreten iş ve işlemlere, ancak mutlak zorunluluk bulunması, yani o iş ya da işlemin başka bir yerde yapılmasının mümkün olmadığı koşullarda”** ormancılık dışı uygulamalara tahsis edilebilmeli, bunu sağlamak için de Anayasa’nın 169’uncu maddesinden başlamak üzere 6831 sayılı Orman Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde değişiklikler yapılmalıdır.

KAMUOYUNA SAYGI İLE DUYURULUR. 02.12.2021

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ